

Xoc frontal a França

SAMI NAÏR. Escriptor.
EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 6.05.07

Les eleccions presidencials franceses han experimentat el seu apogeu durant el debat, dimecres passat, entre els dos principals candidats que han quedat després de la primera volta: **Nicolas Sarkozy** i **Ségolène Royal**. D'aquesta manera, els telespectadors han pogut constatar, tant per la durada de l'enfrontament com per la complexitat de les qüestions abordades, que en aquestes eleccions s'operava un xoc frontal entre dues visions de la societat i dos projectes diferents.

Aquests dos projectes corresponen a dues estratègies diferents per a la conquesta del poder polític. Durant gairebé cinc anys, **Sarkozy** ha anat teixint pacientment la seva teranyina; ha emprès les ruptures necessàries per aparèixer com un candidat nou, tot i que ha estat ministre fins fa poc. Però la verdadera aportació de **Sarkozy** resideix en una altra part: en primer lloc, ell ha tingut èxit allà on tots els seus predecessors havien fracassat des que **Jacques Chirac** va agafar les regnes de la dreta francesa a mitjans dels anys 70.

EN EFECTE, en aquests últims anys ha construït un verdader partit neoconservador a la francesa, en el sentit nord-americà del terme. Aquest partit és portador d'una concepció de la societat que està molt pròxima a la dels republicans nord- americans i centrada en uns temes idèntics: oposició a l'alliberament dels costums, antiigualitarisme, individualisme possessiu, substitució del valor de solidaritat pel de competència, una barreja, pel que fa a l'economia, d'un liberalisme violent amb un xovinisme de la propietat, control neoimperial sobre la resta del món...

Sense cap mena de dubte, aquesta evolució no és exclusivament francesa. La dretanització, la basculació d'una part de l'electorat popular i de les capes mitjanes-baixes cap a valors conservadors és patent a tot el continent europeu: a la Gran Bretanya, a Alemanya, a Itàlia (¡fins al punt que l'antic Partit Comunista s'ha dissolt dins d'una coalició cristianodemòcrata!), a Espanya (la

radicalització neoconservadora del Partit Popular, de **José María Aznar** a **Mariano Rajoy**). A França, **Nicolas Sarkozy** no tan sols ha acompanyat aquesta evolució sociocultural, sinó que també l'ha radicalitzat. En primer lloc, ha reprès el discurs d'extrema dreta abans d'haver recuperat un milió i mig d'electors del Front Nacional (FN) per a la UMP. Ha legitimat institucionalment el discurs més extremista. I no únicament sobre els immigrants o els febles, sinó més aviat, gràcies a la seva visió populista i corporativista sobre totes aquelles qüestions relacionades amb el vincle social. **Nicolas Sarkozy** ha representat en certa manera el paper d'un **Jean-Marie Le Pen** postmodern.

Aquest moviment prolonga de manera tardana el cicle que inaugurat des de finals de la dècada dels 70 del segle passat per la revolució conservadora reaganiana i thatcheriana. Si bé l'excepció francesa va resistir durant uns quants anys, el dic es va acabar trencant a partir de mitjans dels anys 90. El parèntesi del Govern de l'esquerra plural es va tancar el 2002, i França es va convertir, a Europa, en el laboratori de la lluita frontal entre una part important de la societat, vinculada a ressorts republicans igualitaris molt forts, i una mundialització liberal liderada de vegades o bé per la reacció conservadora de dretes o pel liberalisme social d'una part de les esquerres. Reconduïda a la conjuntura immediata, la intrusió de **Ségolène Royal** en aquesta batalla és molt interessant: vet aquí una dirigent que decideix situar els temes socials en l'epicentre de la preocupació política. Ella va més enllà no només dels corrents interns del Partit Socialista, sinó que adopta paradoxalment tota la retòrica de l'autoritarisme tradicional, del liberalisme social, de la democràcia participativa, i amb tot plegat crea un compost que proposa com a síntesi per a la instauració d'un "ordre just". Malgrat que s'ha de sospesar bé les paraules: un "ordre" just. Però ho fa oposant-se radicalment a la vulgata neoconservadora perquè es nega a retractar-se de les conquestes socials que fonamenten el vincle republicà.

DES D'AQUEST punt de vista, hi ha un punt de revolucionari en la prèdica de **Royal**. En el fons, és clar que, de fet, es tracta d'una temptativa de modernització de les relacions socials sense sacrifici del vincle igualitari. Per

això no ha deixat d'advocar, des de l'inici de la seva campanya, per una societat que no estigui basada en la lluita de tots contra tots, per un mercat de treball que rebutgi la precarietat, per un suport als joves en la seva recerca de la primera feina, per una seguretat social professional, etcètera

Aquests dos projectes, encarnats per **Sarkozy i Royal**, que s'han enfrontat al llarg de tota aquesta campanya presidencial, estaran en l'epicentre de l'elecció popular d'avui. Una altra originalitat del debat francès: en aquesta ocasió, el tercer home no ha estat, com des de fa més de 20 anys, **Le Pen**, sinó el centrista **François Bayrou**.

¿Per què Bayrou? Senzillament perquè la proposta política de Jean-Marie Le Pen ha estat vampiritzada per Nicolas Sarkozy. Però també perquè la constitució d'un partit neoconservador a l'estil nord-americà allibera un espai per a la sensibilitat no únicament centrista de la dreta, sinó també, i en última instància, per a una sensibilitat de dreta liberal, moderna i tolerant. A aquesta sensibilitat li costarà cada vegada més reconèixer-se en el discurs i la pràctica de Sarkozy.

L'ÚNICA qüestió està, doncs, a saber com pot prendre cos políticament aquest corrent, dins el context d'institucions particularment rígides. D'aquí és d'on ve la insistència, tant per part de Bayrou com de Royal, sobre la reforma del sistema electoral instaurant una mica de proporcionalitat, cosa que permetria que aquesta sensibilitat s'estructurés electoralment de manera independent i posés fi a la lògica dels dos grans blocs que governen França des de fa gairebé mig segle. En qualsevol cas, això és el que voldria precisament Bayrou. Però el que és segur és que Bayrou no pot guanyar la seva aposta amb l'esquerra i únicament amb l'esquerra: la dreta sarkozista no podrà acceptar un centre independent i intentarà controlar-lo sempre per assegurar-se una majoria de govern.

EVIDENTMENT, tot això concerneix la història a més llarg termini. Però ¿què passarà en la jornada electoral d'avui? És evident que ningú ho pot preveure amb certesa. Però ja comencen a perfilar-se les tendències. Diguem amb una

sentència que Sarkozy sembla tenir més possibilitats de guanyar que Royal. Tot dependrà de les transferències de vots del Front Nacional i de l'electorat de Bayrou. Sense cap mena de dubte, Le Pen no amaga que vol penalitzar Sarkozy; però el problema que té és que una part del seu electorat, a causa d'afinitats ideològiques, votarà per la dreta extremitzada de Sarkozy.

Per la seva part, Bayrou ja ha fet públic que no votarà per Sarkozy, donant a entendre, doncs, que s'inclinarà per Ségolène Royal, de qui va alabar-ne la intervenció en el debat de dimecres. En tots els casos, el suspens durarà fins al final, encara que al final aquesta batalla entre la França conservadora i la França modernitzadora no farà altra cosa que adoptar, diumenge a la nit, una nova forma. Sigui qui en sigui el vencedor.